

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Per præcisionem in alijs materijs à luxuria, paragraph. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

videnter, esse copulam mortalem; si, inquam, sic doces, qua ratione in eodem loco ante sex circiter lineas docuisti, contrarium esse probabile? Certè scimus omnes, non esse probabile id, cuius contrarium est evidens.

f. *Eagund. præcept. 9. in Decal. c. 4. n. 3.*

§. Quoad *Viduos* dico, hos posse pari modo gaudere de copula habita, & desiderare futuram, pro tempore, quo fortè transibunt ad secundas nuptias, sed nullo modo in præsentem delectari. Patet id ex modo dictis. Gaudere enim est, copulam præteritam licitam, dumtaxat approbare; & desiderare, est, futuram eandem licitam velle, quæ non sunt prohibita; at delectari extra statum actuale matrimonij de illa, siue ut præsentem, siue ut præteritam, vel futuram, sed ut præsentem delectationem parientem, illicitum est, ut modo diximus de omnino solutis. Qua ratione in prædictis gaudio & desiderio possit subrepere mortalis culpa, dicam mox, cap. sequenti, §. 3. nu. ultimo.

f. *Sanch. ibi. nu. 7. Vaq. p. 2. to. 1. d. 114. nu. 3. Castrop. t. 1. t. 1. 2. Bopac. p. 10. §. 2. n. 7. de matr. q. 4. p. 8. n. 84.*

CAPVT QVINTVM.

An, & quando à cogitationibus malis censetur separari malitia, ut illa, earumque delectatio licite admitti possint?

ID duobus modis usurvenire potest: primò, per præcisionem; ut si quis cum delectatione cogitaret de usu carnum, immo & eas desideraret; præscindendo, an sit prohibitus, necne,

an v. g. fiat die vetito Veneris, an die Dominico? secundo, per appositam conditionem, ut si quis delectaretur de aliquo malo objecto, sub conditione, si malum non esset, v. g. sic, *delector, immo & cuperem hodie comedere carnes, si dies vetitus non esset.* Vterque modus suas proprias difficultates habet, in materia luxuriæ, quas non habet in ceteris materijs; nam propterea separandum de singulis erit disputandum.

§. I.

Per præcisionem in alijs materijs à luxuria.

Regula universalis hæc est. Quoties ab objecto graviter illicito potest separari malitia, per præcisionem intellectus, toties non erit mortale, de illo delectari, v. g. quia à comestione carnis illicita die Sabbati, potest intellectus separare, seu præscindere comestionem carnis, à circumstantia Sabbati, unde tunc comestio remanet non mala, cum tota ejus malitia ex sola prohibitione pro die Sabbati dependeat; ideo tunc cuilibet fidei licebit, de illa comestione mente & cogitatione delectari, immo & eandem desiderare. Ratio est manifesta, quia objectum sic menti representatū nullam involuit malitiam, ergo non est, unde in illo immorari, sit illicitum; contra verò, quoties separari eo modo non potest, delectari de eo, vel illud velle, nequaquam licebit, v. g. quia ab actu odij Dei non est separabilis, ne ab intellectu quidem malitia, ideo nec de eo delectari, nec illum cupere licet.

Cccc 3

2, Hinc

a *Less. lib. 4. c. 3. dub. 15. Vsq. 2. 2.*
d. 100. c. 2. Sanc. Castrop. mox citandi.

2. Hinc subdenda est alia secunda regula *b*. Quandoquidem in omnibus objectis solum illicitis ex praecepto quocumque positivo, semper est separabilis per intellectum malitia, ideo ea malitia per intellectum praecisa, seu non intellecta, poterit fidelis in iisdem delectari, eademque desiderare. Atque ex hac regula fit, ut possim oblectari de negatione auditionis Missae Dominicae, de usu praedicto carnis die Quadragesimae, de ingressu prohibito in monasterium Monialium, dummodo ab his abstraham per intellectum, seu non intelligam circumstantiam diei Dominicae, Quadragesimae, prohibitionis. Nam si delectarer de iisdem, ut prohibitis, seu ut illis circumstantiis subiacent, illicitum me delectaturum, nimis est exploratum. Gaudebat quidam sacerdos, se per inculpabilem oblivionem matutinum diei hesterni non recitasse: reprehendebatur ab alio nimis religioso sacerdote: huic dixi, potuisse illum gaudere de carentia illa laboris, quae tunc nullo modo peccaminosa fuit, atque adeo tale gaudij objectum erat ab omni malitia separatum, nedum separabile. Delectabatur alius, se occidisse inimicum, & quia id fuit in Ecclesia, dubitabat, an committeret mentale sacrilegium, sic se delectando? respondi, licet commiserit sacrilegium, quando occidit, quia opus externum homicidij non fuit separatum ab Ecclesia, tamen si ipse nunc non delectetur, nisi de occisione, abstrahendo à loco, sacrilegium non committit; quia tunc ejusmodi delectatio peccaminosa, quae solum est in-

terior, cadit in solam occisionem, & non in locum sacrum.

b *Iidem.*

3. Subdo & ego, & Castropalaus, non tamen Thomas d Sanchez aliam tertiam regulam. In aliquibus objectis jure naturae illicitis potest ab intellectu separari malitia, in aliquibus non potest; licet igitur in illis delectabitur, illicitè delectabitur in his. Ratio est eadem jam jam dicta. Dico, delectabitur, non verò hic addo, desiderabit: id quod mox num. 4. facile intelliges. Quoniam ergo ab odio Dei, ab idololatria, à mendacio, ab infidelitate, à desperatione, juramento falso, ea praecisio fieri ab intellectu non potest: quacumque enim facta abstractione, semper remanent mala; ideo nec licebit de illis unquam oblectari. At quia ejusmodi separatio fieri potest in homicidio, duello, furto, detractione de vero crimine, & similibus, ideo licebit ex ijs sic abstractis delectationem cogitando capessere. Quod autem fieri separatio possit, (id quod negat Sanchez; nam propterea tertiam hanc regulam minus approbat) inde probatur, quia homicidium auctoritate publica, & in bello justo commissum, furtum urgente necessitate, detractione de vero crimine in defensionem justam facta, mala non sunt, ergo separari ab illis malitia potest, ergo juxta primam regulam delectari de illis sic à malitia purgatis homo licetè valet. Confirmatur: nam non ob aliam rationem potuit Azor sculpa nequaquam damnare militem, si is, fingens se duellum in bello injusto, solum delectaretur, quod fortiter ac strenue pugnaret, quod se defenderit, quod similia fecerit;

certi; nec ob aliam ipse idem Sanchez peccati non damnat laicum, qui delectaretur cogitare, se audire confessiones, abstrahendo, an habeat jurisdictionem sacerdotiumque, necne, & tamen est jure naturæ prohibitum, pugnare in bello injusto, & audire confessiones sine jurisdictione &c.

c Castrop. t. 1. tr. 2. d. 2. p. 10. §. 2. nu. 22. vers. dico quarto. d Sanch. l. mox citand. e Sanch. l. 1. in Decal. c. 2. nu. 10. f Azor p. 1. lib. 4. c. 6. q. 1. fine. g Sanch. l. 2. in Decal. c. 2. n. 35. vide etiam num. 16.

4. Obijcis primò: prædicta omnia ex natura sua illicita non potest licite voluntas *b* velle seu desiderare, ergo nec in ijs absolute delectari. Respondeo, negando consequentiam; nam desiderium & voluntas efficax, seu absoluta tendunt ad ponendum ipsum opus exterum, quod semper, si est ex se illicitum, est illis circumstantiis vestitum, atque adeo semper malum; id quod non est in mera delectatione, quæ cum sit actus inefficax, & consumetur interiorius, poterit sequi ab objecto repræsentato, ut non malo, sine ulteriore progressu ad ipsum opus exterum, ut supponimus. Atque ex his vides, cur modò nu. 3. dictum est (licite quis delectabitur, non verò desiderabit) quod satis sit, innuisse.

h sup. lib. 5. §. 3.

5. Obijcis iterum; imaginativa non potest imaginari hæc objecta ex se mala, nisi ut ipsa in re sunt, atque adeo malitiam separare non potest ab objectis ex se malis, ergo pariter nec intellectus. Respondeo, quidquid sit de antecedente, quod Philosophis decernendum relinquo *i*, nego consequen-

tiam. Nam imaginativa, quæ est potentia sensitiva, esto, non apprehendas res, nisi prout sunt externæ & sensibiles, at intellectus habet vim abstrahendi unam rationem ab alia, ut ex iisdem Philosophis tamquam certum meritis supponimus.

i l. Castrop. t. 1. tr. 2. d. 2. p. 10. §. 1. num. 1.

§. II.

Per præcisionem in materia luxuria.

Licet in materia luxuriæ possit quis aliquando separare omnem malitiam ab objecto turpi; potest enim in copula fornicaria considerare ipsam copulam, præscindendo ab eo, quod sit cum non sua, ut item potest osculum apprehendere sine macula impuræ libidinis; ut etiam impudicos tactus partium inhonestarum simili modo valet à turpitudine luxuriæ separare, sicuti facit Medicus, quando eas considerat, ut illis medeatur; tamen voluntariè & seridè, sine ulla necessitate, vel saltem comoditate in prædictis, sive in voluntate, sive in appetitu sensitivo, eadem voluntate consentiente delectari, etiam malitia per intellectum abstracta, esse extra matrimonij statum, mortale, & indubitatum mihi est. Ratio ducitur ex illo fundamento aliàs allato, quodque sæpius in hæc materia esse repetendum prædixi, quia nimirum propter mirabilem sympathiam harum potentiarum & actuum, voluntariè in ijs delectari, est *b* velle habere in se aliquid, quod notabiliter influat in pollutionem, distillationem, com-
motio-